מה לי הוא ומה לי חבירו. וא"ת וכו' אליעזר מי ניחא והא לא שרי הכא אלא בשיניו ובמתני' שרי ביד שרי וי"ל דגבי בהמה בכלי כאן וכאן אסור משמע הא ביד שרי ור"ל דגבי בהמה דאיכא מיאוס לחתוך בשיניו לא הוצרכו לחתוך בשיניו אלא ביד וא"ת והיכי מצינו למימר אליבא דר"א דהיכא דאפשר לשנויי משנינן והא קאמר בפרק אם לא הביא (שבת דף קנ.) דמביא סכין למול אפי' דרך רה"ר אע"ג דאפשר לשנויי ולהביאו דרך גגות וקרפיפות ואצירות וי"ל דהתם מקצר דרכו ליון דרך רה"ר אבל הכא דיכול לאותתו ביד כמו בכלי מודה ר' אליעזר דמשנינן:

שעלתה לו נשיכה בגבו. תימה דלשמעינן רבותא טפי כגון שעלתה במקום שיכול הוא בעצמו ליטול ואפ"ה שרי הוא בעצמו ליטול אף על גב דלא הוי כלאמר יד ויש לומר דאי לא אשמעינן בחבירו הוי סלקא דעתך דלא שרינן לחבריה ליטול כדי שיעבוד חבירו:

(ו) **הכי** גרסינן **ואי רבנן נשקליה ביד ותפשוט דר' אליעזר.** פירוש דשמעינן מינה תרתי חדא דמכשירי מצוה לא דמו לאב מלאכה ועוד דשמעינן דבכלי מודו דחייב חטאת אבל צלצול קטן הוי יותר בגדים ולא מידמיך דבכלי לא משום דאב מלאכה היא דהא ביד נמי שבות הוא ולא קשרו: **אא"כ** ר' אליעזר. פי' כי היכי דמשנינן מאב מלאכה לשבות משנינן נמי משבות חמור לשבות הקל אלא אי אמרת רבנן למה להו להדורי (אלא) משבות כל דהו והקשה הר מקולי דאמאי ניחא ליה למיעבד הרחקה לר"א טפי מלרבנן והיה נראה להפך דהא ר"א מיקל טפי ותירץ דהיא הנותנת אליבא דרבנן יש להתיר כל שבות אלא נפיק מינה מורכה כיון דאית לה דמשום הכשר לא דחינן שבת אבל ר' אליעזר אית ליה דמכשירי דוחה ומיהו נאפשר לשנויי משנינן יש לנו לחזר אחר שבות הקל שלא יבא להתיר אלא שיהא נאפשר לשנויי לישמעינן מאי היא דתניא כהן שעלתה בו יבלת חבירו חותכה לו בשיניו בשיניו אין בכלי לא חבירו אין איהו לא מני אילימא רבנן ובמקדש כיון דאמרי רבנן בעלמא משום שבות הבא מה לי הוא מה לי חבירו אלא לאו ר"א דאמר בעלמא חייב חטאת והכא אע"ג דמכשירי מצוה דוחין את השבת כמה דאפשר לשנויי משנינן לא לעולם רבנן ואי עלתה בבריסו הכי נמי הכא במאי עסקינן כגון שעלתה לו נשיכה בגבו ובאצילי ידיו דאיהו לא מצי שקיל לה ואי רבנן נשקליה ניהליה ביד ותפשוט דרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר מחלוקת ביד אבל בכלי דברי הכל חייב וליטעמיך לרבי אליעזר נמי לישקליה ניהליה ביד האי מאי אי אמרת בשלמא רבי אליעזר היינו דגזר יד אטו כלי אלא אי אמרת רבנן היא נשקליה ניהליה ביד (ח)ותו לא מידי: **מתני'** (ז)[א]כהן שלקה באצבעו כורך עליה גמי במקדש [ב]אבל לא במדינה (ט) [ב]אם להוציא דם כאן וכאן אסור: **גמ'** (ז)[א]אמר רב יהודה בריה דרבי חייא לא שנו אלא גמי אבל צלצול קטן הוי יתור בגדים ורבי יוחנן אמר לא אמרו יתור בגדים אלא במקום בגדים אבל שלא במקום בגדים לא הוי יתור בגדים ותיפוק ליה משום חציצה בשמאל אי נמי בימין ושלא במקום עבודה ופליגא דרבא דאמר רבא אמר רב חסדא [ב]במקום בגדים אפילו נימא אחת חוצצת [ג]שלא במקום בגדים שלש על שלש חוצצות פחות משלש על שלש אינן חוצצות אדרבי יוחנן ודאי פליגא אדרב יהודה בריה דרבי חייא מי נימא פליגא שאני צלצול קטן דחשיב לישנא אחרינא אמרי לה אמר רב יהודה בריה דרבי חייא לא שנו אלא גמי אבל צלצול קטן חוצץ ורבי יוחנן אמר לא אמרו אלא חציצה בפחות משלש על שלש אלא במקום בגדים אבל שלא במקום בגדים שלש

מאי היא דתניא כהן שעלתה בו יבלת חבירו חותכה לו בשיניו בשיניו אין בכלי לא חבירו אין איהו לא מני אילימא רבנן ובמקדש כיון דאמרי רבנן בעלמא משום שבות הבא מה לי הוא מה לי חבירו אלא לאו ר"א דאמר בעלמא חייב חטאת והכא אע"ג דמכשירי מצוה דוחין את השבת כמה דאפשר לשנויי משנינן לא לעולם רבנן ואי עלתה בבריסו הכי נמי הכא במאי עסקינן כגון שעלתה לו נשיכה בגבו ובאצילי ידיו דאיהו לא מצי שקיל לה ואי רבנן נשקליה ניהליה ביד ותפשוט דרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר מחלוקת ביד אבל בכלי דברי הכל חייב וליטעמיך לרבי אליעזר נמי לישקליה ניהליה ביד האי מאי אי אמרת בשלמא רבי אליעזר היינו דגזר יד אטו כלי אלא אי אמרת רבנן היא נשקליה ניהליה ביד (ח)ותו לא מידי: **מתני'** (ז)[א]כהן שלקה באצבעו כורך עליה גמי במקדש [ב]אבל לא במדינה (ט) [ב]אם להוציא דם כאן וכאן אסור: **גמ'** (ז)[א]אמר רב יהודה בריה דרבי חייא לא שנו אלא גמי אבל צלצול קטן הוי יתור בגדים ורבי יוחנן אמר לא אמרו יתור בגדים אלא במקום בגדים אבל שלא במקום בגדים לא הוי יתור בגדים ותיפוק ליה משום חציצה בשמאל אי נמי בימין ושלא במקום עבודה ופליגא דרבא דאמר רבא אמר רב חסדא [ב]במקום בגדים אפילו נימא אחת חוצצת [ג]שלא במקום בגדים שלש על שלש חוצצות פחות משלש על שלש אינן חוצצות אדרבי יוחנן ודאי פליגא אדרב יהודה בריה דרבי חייא מי נימא פליגא שאני צלצול קטן דחשיב לישנא אחרינא אמרי לה אמר רב יהודה בריה דרבי חייא לא שנו אלא גמי אבל צלצול קטן חוצץ ורבי יוחנן אמר לא אמרו אלא חציצה בפחות משלש על שלש אלא במקום בגדים אבל שלא במקום בגדים שלש

הוא כדר"א דאמר התם בפרק המצניע (שבת דף לד:) מחלוקת ביד אבל בכלי מודו רבנן דחייב חטאת דמשמעינן ליה תולדה דגוזז את הצמר שהוא מותר מן המחובר לבעלי חיים אבל הכא לא אמינא דמיפשטיה מינה ולמידק דהא (ב) בכלי לא משום דאב מלאכה הוא דהא ביד נמי שבות הוא ולא קשרי ליה: **ונעמעמיך לר"א נמי.** נהי דטעמא משום שבות הוה נשקליה ניהליה ביד דהא מיכא שבות דומה לר"א בנוטל לחבירו אליבא דר"א דאמר אב מלאכה שבות הוא ולא שבות: **אי אמרת בשלמא ר"א.** לגבי מכשירי מצוה שבות ואיסור דאורייתא היתר משום דמתני' דשמעינן מינה כי היכי דמשמעינן מאב מלאכה לשבות משמעינן נמי משבות החמורה לשבות הקלה אלכך יד חמורה משניים דאורתיה בהכי ודומה לכלי ואיכא למגזר בה טפי יד אטו כלי: **אלא אי רבנן.** וטעמייהו משום דאב מלאכה לא מידמי למה להו להדורי (אלא) משבות כל דהו: **ומו.** ליכא לאקשויי מידי: **מתני' כורך עליה גמי.** ואע"פ שהגמי מרפא את המכה הואיל והשתא מיהא לצורך עבודה היא דלאו אורח מרעא שתרפא מכתו עם העבודה מכסה אותה בגמי: **אבל לא במדינה.** שמרפא בשבת ורפואה בשבת שבות היא דלאו אורח מרעא שתרפא מכתו עם העבודה מכסה אותה בגמי: **אם להוציא דם.** שלין זה צורך עבודה ועוד דהוה ליה מוכן: **ואם לאו אסור.** שהדקה בגמי כדי להוציא דמה: **כאן וכאן אסור.** שלין זה צורך עבודה ועוד דהוה ליה מוכן: **גמ' צלצול קטן.** אזור קטן נאה כמו היא חגרה בצלצול (קטן)(ד) דסוטה (דף ט:) ובלע"ז נגדי"ל: **הוי יתור בגדים.** ותניא בשמיטת קדשים בפרק שני (וכתים דף יח.) לכם שני מכנסים שיי אכנטים חסר אחת או יותר אחת או שהיתה לו רטיה על (ג) בשרו תחת בגדו ועבד עבודה עבודתו פסולה וליף לה התם מקראי בני אהרן הכהנים(ה) בכהונם כלומר בבגדי הדיוט הזקוקין להם (ד) כהן הדיוט שלבש בגדי כהן גדול ועבד עבודתו פסולה דהיינו יתור בגדים: **לא אמרו.** בגאותה משנה יתור בגדים אלא במקום בגדים אבל שלא במקום בגדים כגון באצבע לא הוי יתור בגדים: **וטיפוק ליה.** כין גמי בין צלצול משום דחיין כין ידיו לעבודה ואמן (ולקח בעינן) ולקח הכהן(ו) חזק הכהן(ו) בעינן דמשמע בעצמו על ידו ולא ע"י אחרים(ה): **בשמאל.** שלין עבודה כשרה בה כדאמר בשמיטת חולין(ה) כל מקום שנאמר אצבע או (בהן) [כהן] אינו אלא ימין: **אי נמי בימין שלא במקום עבודה.** כגון על גב האצבע: **ופליגא.** הא דר' יוחנן דאמר שלא במקום בגדים לא הוי יתור בגדים ואפי' בגד ג' על ג' משמע דלא פליג: **אדרבא** (ה) **דאמר במקום בגדים אפי' נימא אחת חוצצת.** ואע"ג דמשום יתור בגדים ליכא למימר דהא לאו בגד הוא אליבא מיהא הוא דכתיב (ויקרא ו) ומבגדו בד ילבש על בשרו אלא יהא דכר חוצץ: **ג' על ג' חוצצות.** דכיון דבגד מקרי הוי יתור בגדים. ואלא דנקט בלשון חציצה משום דרישא איירי בנימא אחת במקום בגדים דלאו בגד הוא: **פחות מג' אין חוצצות.** דאיידי דלא חשיב בגד יתור בגדים אין כאן דלאו בגד הוא וחציצה נמי אין כאן דשאלא במקום בגדים הוא ושאלא במקום עבודה: **אדר' יוחנן ודאי פליגא.** הא דרבא דאמר שלא במקום בגדים ר' יוחנן לא חשיב יתור כלל אפי' בבגד גדול: **אדרב יהודה בריה דר' חייא מי נימא פליגא.** הא דרבא דאמר שלא במקום בגדים פחות מג' אין חוצצות ואיהו אמר בצלצול קטן חייץ ואף על גב דלא הוי שלש על שלש: **צלצול קטן חוצץ.** משום יתור בגדים והיינו נמי כליאנא קמא ואין בה חילוק אלא במילתיה דר"י. ואלא דנקטי לה במילתיה דרב יהודה בלשון חציצה משום הך פליגתא דר' יוחנן דלא מצי למתנייה משום יתור בגדים דקאמר פחות משלש על שלש חוצץ במקום בגדים ופחות מג' לא מצי למימר יתור בגדים אלא משום חציצה להכי נקט לה לגולה בלשון חציצה:

שלש

מסורת הש"ס

ב) [פרוה לי: ס"ד:], ג) זכתים יט:, ג) סם. [ופס פיח, רבי יהודה וכ"ג בתוס' בתמלין שבר"ל] [עד סוף כל הענין], ד) [ליתא סם], ה) [ויקרא ט], ו) [ויקרא ד], ז) [סם יח], ח) [כם"ת: דכר אחר], ט) [דף כב ע"ב].

הגהות הב"ח

(א) במשנה ראם לחוציא: (ב) רש"י ד"ה הכי נרסינן וכו' דהא דבכלי לא: (ג) ד"ה הוי יתור וכו' דעיה על מכת בגדו תחת בגדו ועבד עבודתו כל"ל ותיכת עבודה ממתן: (ד) **בא"ר** הזקוקין להן הא כהן: (ה) ד"ה ופליגא הא וכו' דלא פסיל אדרבא הפ"ל ואמ"כ מ"ה דאמר רבא במקום: (ו) תו' ד"ה הכי וד"ה אמ"ב ר' אליעזר הד"ל:

לעזי רש"י

בינדי"ל. אגד, חגורה.

מוסף רש"י

ותו לא מידי. אין לומר אמר דבר זה (סוכה לו:) אין להשיב על כך (יבמות לא: וקידושין כא.) אין להקשות על דבר זה (ע"ז כג. סד.) ליכא לשנוי מידי (סנהדרין סב.) אין עוד להקניט בדבר זה (שם סז.). **כורך עליה גמי.** כשעת עבודה, שנאלח הוא שתיאלח שם מכתו, ואע"ג דגמי מסי מכה וכל דבר שיש בו משום שבות, נזיהה שמא ישתוק אמנים, הני מילי במדינה, אבל במקדש לא גזרו משום שבות (זבחים יט.). **ראם להוציא דם.** שמתטיון לכך, **כאן וכאן אסור.** דמחכיה הוא ואיסור דאורייתא (שם). צלצול. קצר של מגי (ע"ז עג.). **ותיפוק ליה משום חציצה.** כין ידו לעבודה ואמנו דכעינן ולקח הכהן (זבחים יט.). **אדר' יוחנן ודאי פליגא.** דהא אמר שלא במקום בגדים לא הוי יתור בגדים, ואפילו שלש על שלש כמשמע (שם). מי נימא פליגא. דאיהו אמר צלצול קטן חוצץ, וכאן אמר פחות משלש לא חוצץ (שם). **שאני צלצול קטן דחשיב.** לפי שעשוי לגוי והוי בגד (שם). **לישנא אחרינא אמרי לה כו'.** כדר' יהודה ב"ר חייא לא פליגי אדר' יוחנן ומתוך דקאמר משום יתור בגדים הוא, דלא שייכא למימר חציצה שלא במקום בגדים ושלא במקום עבודה, דאי במקום עבודה אפילו נימא חייגא, ומ"ר יוחנן הוא דפליגי ליסוי (שם).

סד א מיי' פ"י מהלכות כלי המקדש הלכה ט סמג עשין קנב:
סה ב מיי' פכ"ח מהלי' שבת הלי' כה סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכח סעיף כד בהגה"ה:
ג [מיי' שם פי"ט שם סעיף ממן:
סו ד מיי' פ"י מהלכות כלי המקדש הלכה י סמג עשין סה:
סז ה ו מיי' שם הלי' מ:

רב ניסים גאון

כיון דאמרי רבנן בעלמא משום שבות הבא מה לי הוא מה לי חבירו, אלא לאו רבי אליעזר היא דאמר בעלמא חייב חטאת. עיקרה במס' שבת בפרק המצניע דתנן הנוטל צפורניו כו', ר' אליעזר מחייב חטאת וחכמים אר' משום שבות. ודקתני כורך עליה גמי. איתה בטהרות בתוספתא מסכת כלים פ' ו', ר' יוסי אומר בגמי מפני שהרופא נותני על המכה שמרצץ הלחה. לא שנו אלא גמי אבל צילצול קטן הוי יתור בגדים. טעמא דמילתא שהכהן אינו רשאי לשמש במקדש ולעשות עבודה אלא בבגדים האמורים בתורה. דילמא מוסיף עליהם ותהיה עבודתו פסולה אם הוסיף עליהן. ואיתה בשחיטת קדשים בפרק כל הזבחים שקבל דמן זר אונן, לבש ב' מכנסים ב' אבנטים ב' כותנות כולל פסולה עבודתו. ותיפוק לי משום חציצה, בשמאל. טעמא דמילתא כי הכהן אינו רשאי לקשור על ידו דבר שיהא חוצץ בין ידו ובין כלי שרת. וכן לא יהא דבר חוצץ בין ידו ובין הדם כמפורש לשם מה כלי שרת אין דבר חוצץ בין כלי שרת ובינו כו'. וכן הינו עירוקא דפרקינן בשמאל. לפי שהעבודה לא הותרה אלא בידו הימנית אבל בשמאלו לא, כדתנינן התם קיבל בשמאל פסול.

רבינו חננאל

מנא תימא, דתניא כהן שעלתה לו יבלת חבירו חותכה לו בשיניו. חבירו אין איהו לא, בשיניו אין בכלי לא מני דא, אילימא רבנן כיון דאמרי משום שבות הבא מה לי הוא ומה לי חבירו. אלא לאו ר' אליעזר היא דאמר בעלמא חייב חטאת כו'. מתני' כהן שלקה באצבעו כורך עליה גמי במקדש אבל לא במדינה. א"ר יהודה בריה דר' חייא לא שנו אלא גמי אבל צילצול קטן חוצץ. ור' יוחנן אמר לא אמרו חציצה בפחות משלש אצבעות אלא בפקום בגדים, אבל אצבע וכל כיוצא בה שאינה מקום לבישת בגדים עליה, שלש על שלש חוצצות פחות משלש על שלש אינן חוצצות. והיינו דרבא אמר רב חסדא במקום בגדים אפילו נימא אחת חוצצת, שלא במקום בגדים שלש על שלש חוצצות פחות מיכן אינן חוצצות. נימא הא דרבא אמר רב חסדא פליגא אדר' יהודה בריה דר' חייא דאמר באצבע אפילו צילצול קטן חוצץ. ודחינן כגון (ו) שלקה בשמאל. אי נמי שלא במקום צורך עבודה

(ו) גי' אחרת היה לו לרנינו ז"ל בכתב דר"י בר' דר"ח מירי שלקה בימין במקום עבודה אתמנה תמיה דא"כ נמי נמי ג"ע.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com